Utajärven Mustikkakankaan vihreän vedyn jalostamohanke

Asukaskyselyn tulosten koonti 8/2026

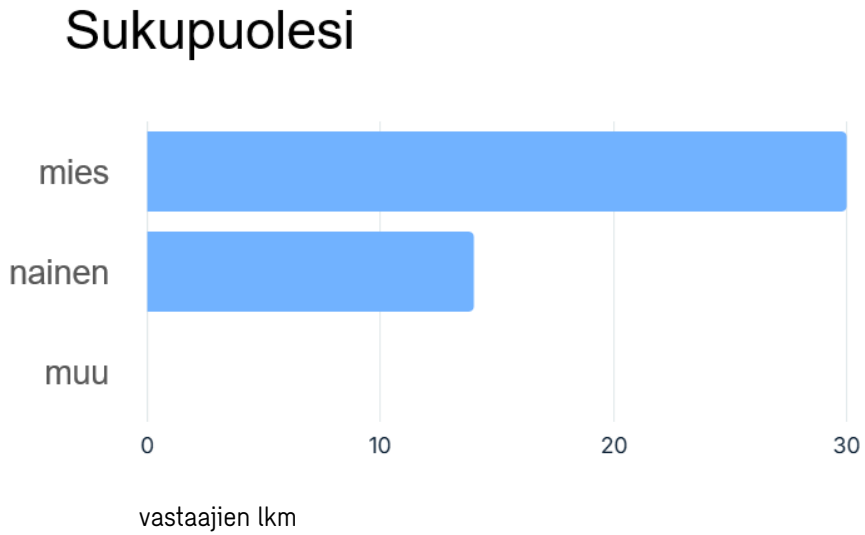
Taustaa

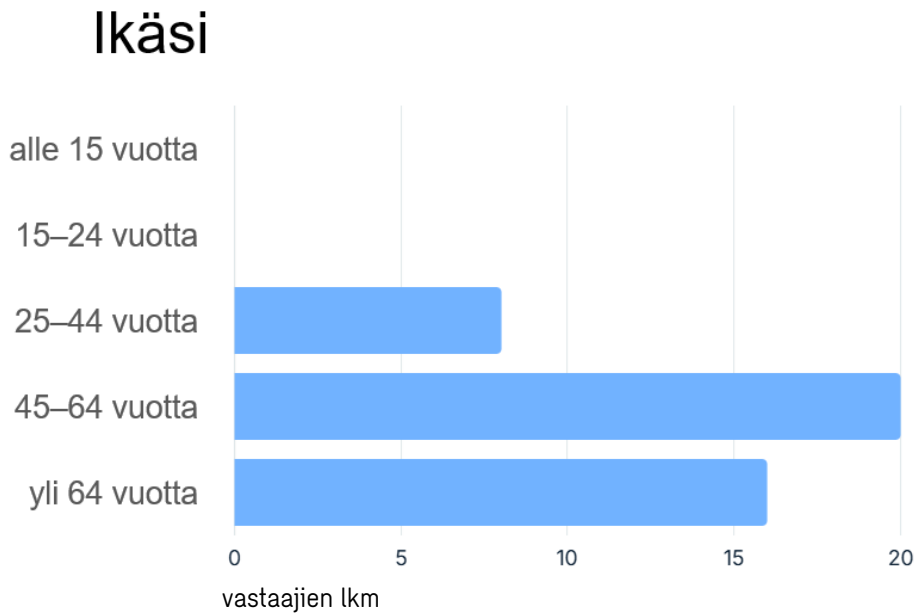
- Vetyalfa Oy suunnittelee Utajärven Mustikkakankaalle sijoittuvaa vihreän vedyn jalostamohanketta. Tavoitteena on teholtaan 500–1000 MW:n vedynerotus- ja jalostuslaitoksen rakentaminen sekä maksimissaan 70 hehtaarin aurinkovoimapuiston perustaminen tukemaan jalostamon energian tarvetta. Hankkeessa tutkitaan vedyn jatkojalostamisvaihtoehtoja e-metaaniksi, e-metanoliksi, e-ammoniakiksi ja e-SAF-polttoaineeksi.
- Hanke sijoittuu Utajärven Mustikkakankaan alueelle noin 3–4 kilometriä Utajärven kirkonkylästä kaakkoon. Vetyjalostamon hankealue sijaitsee valtatien 22 ja Oulu-Kontiomäki rataosan välisellä alueella. Hankealue muodostuu vetyjalostamon suunnittelualueesta sekä siihen liittyvistä olennaisista liitynnöistä, kuten pistoraiteesta, voimajohdosta sekä vedenotosta.
- Kyselystä lähetettiin tiedote hankealueen ja siihen liittyvien voimajohto- ja vedenottolinjojen maanomistajille. Postitus tehtiin kiinteistönomistajatietojen osoitepoiminnan perusteella niin, että samaan talouteen ei lähtenyt kahta kyselyä. Vastaajien tunnistaminen tai muunlainen yksilöinti ei ole mahdollista. Kyselystä tiedotettiin lisäksi Utajärven kunnan nettisivuilla ja sosiaalisen median kanavissa.
- Kyselyn tiedotteessa oli ohjeet vastata kyselyyn netissä. Mikäli vastaaja ei pystynyt vastaamaan netissä, tiedotteessa oli ohjeet tilata kysely paperilomakkeella valmiiksi maksettuine palautuskuorineen.
- Kyselyyn **saatiin yhteensä 44 vastausta**. Vastaukset on koottu yhteen ja käsitelty luottamuksellisesti konsultin toimesta. Kyselyssä ei kysytty vastaajan henkilötietoja, ja vastausten luottamuksellinen käsittely tuotiin esille myös tiedotteessa.
- Kyselyssä ei ollut pakollisia kysymyksiä, vaan jokaiseen kysymykseen sai myös jättää vastaamatta. Tämän vuoksi yksittäisten kysymysten vastausmäärät vaihtelevat jonkin verran.
- Vastaukset on koottu yhteenvetoon tähän raporttiin, minkä lisäksi tuloksia hyödynnetään YVA- ja kaavoitusmenettelyissä. Raportti ja tulosten muu tiedotus tehdään niin, että yksittäisiä vastaajia ei pysty tunnistamaan.

Taustatiedot

- Vastaajista miehiä oli 68 % ja naisia 32 %.
- Nuorimpia, alle 35-vuotiaita vastaajista oli vain 15 %. Tätä vanhemmat ikäryhmät olivat varsin tasaisesti edustettuina. Eniten vastaajissa oli 45-64-vuotiaita (46 %). Myös yli 64-vuotiaita vastaajia oli runsaasti (36 %). Alle 25-vuotiaita vastaajia ei ollut lainkaan. Vastaajien ikäjakauma vastaa hyvin kunnan ikärakennetta.
- Vastaajista 79 % oli Utajärven vakituisia asukkaita ja 16 % vapaa-ajan asukkaita. Lähikunnan asukkaita oli neljä. Lisäksi yksi vastaaja oli muualla asuva maanomistaja. Muualla asuvien yleisimmät kotipaikkakunnat olivat Oulu ja Muhos.

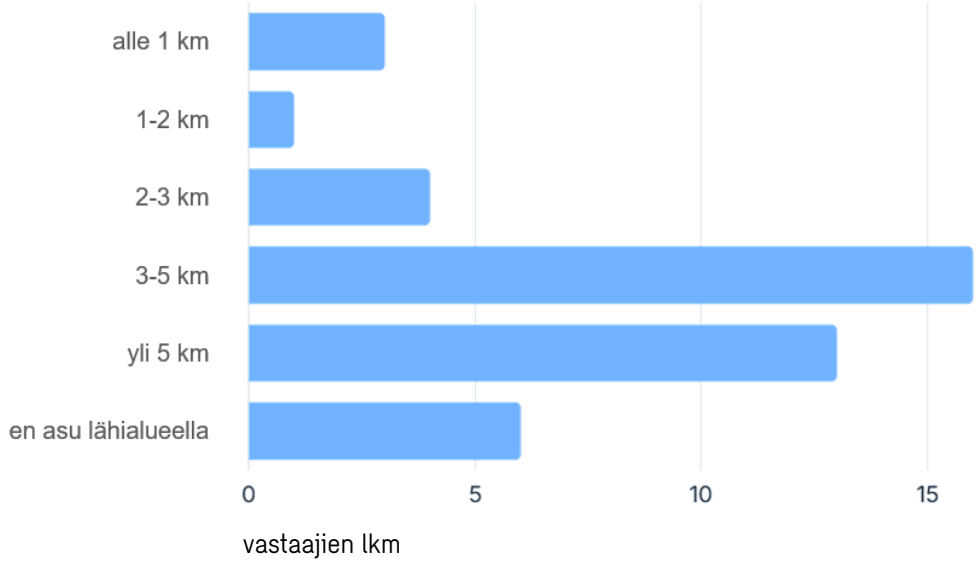

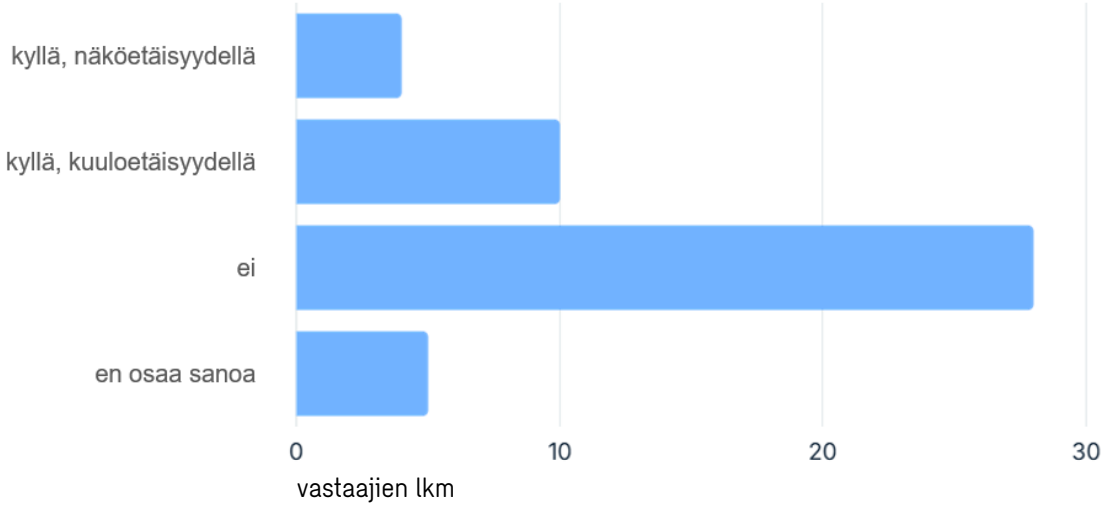
Taustatiedot

- Suurin osa vastaajista arvioi asuvansa vähintään 3 kilometrin etäisyydellä laitosalueelta. Esimerkiksi Utajärven kirkonkylään on matkaa noin 3-4 kilometriä.
- 37 % vastaajista arvioi asuvansa 3-5 kilometrin etäisyydellä ja 30 % yli 5 kilometrin etäisyydellä. 8 vastaajaa arvioi asuvansa alle 3 kilometrin etäisyydellä. 14 % ilmoitti, ettei asu lähialueella.
- Vastaajia pyydettiin arvioimaan, asuvatko he näkö- tai kuuloetäisyydellä laitosalueelta. Näköetäisyydellä arvioi asuvansa 9 % ja kuuloetäisyydellä 23 % vastaajista. 65 % arvioi asuvansa vaikutusalueen ulkopuolella.

Kuinka kaukana arvioit vakituisen tai vapaa-ajan asuntosi sijaitsevan Mustikkakankaan suunnitellusta vetylaitoksesta (linnuntietä)?

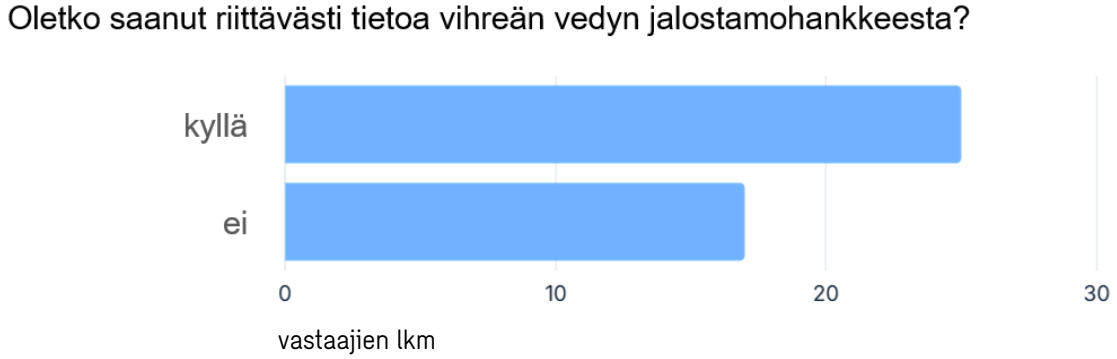
Sijaitseeko Mustikkakankaan suunniteltu vetylaitos arviosi mukaan näkö- tai kuuloetäisyydellä asuinpaikaltasi?

Taustatiedot

- Vastaajilta kysyttiin, ovatko he kuulleet Mustikkakankaan hankkeesta ennen kyselyä. Suurin osa (86 %) oli kuullut hankkeesta.
- Mikäli vastaaja on kuullut hankkeesta, kysyttiin mistä. Yleisimmin tietoa oli saatu paikallislehdistä, sosiaalisesta mediasta, kunnasta ja kunnan nettisivuilta. Parissa vastauksessa mainittiin myös yleisötilaisuudet, joihin vastaajat olivat osallistuneet.
- 60 % koki saaneensa riittävästi tietoa vihreän vedyn jalostamohankkeesta. Tietoa haluttiin lisää yleisesti hankkeesta ja sen vaikutuksista sekä tarkempia tietoja sijainneista, aikataulusta ja työllisyysvaikutuksista. Myös vedyn kuljetus ja jalostaminen kiinnosti paria vastaajaa.
- Vastaajien mielestä tehokkaimmat tavat tiedottaa hankkeesta ovat kunnan tai hankkeen nettisivut (83 %), lehdistötiedotteet (63 %) ja yleisötilaisuudet (46 %).

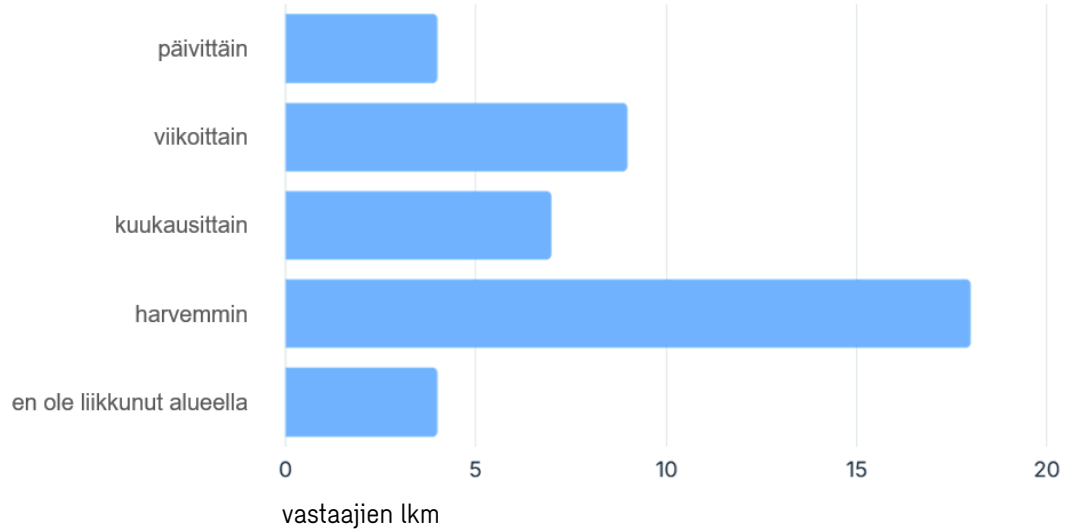

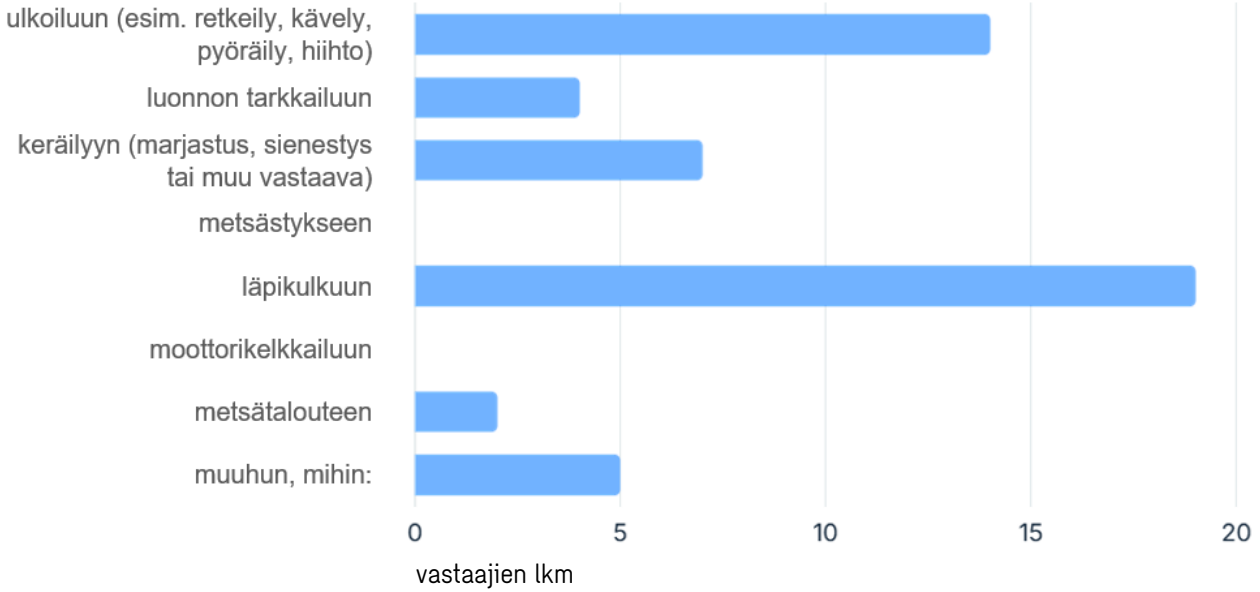
Alueen käyttö

- Vastaajilta kysyttiin, kuinka usein he liikkuvat Mustikkakankaan laitosalueella tai sen välittömässä läheisyydessä. 10 % vastaajista liikkuu alueella päivittäin, 21 % viikoittain, 17 % kuukausittain ja 43 % harvemmin. 10 % vastaajista kertoo, ettei ole liikkunut alueella.
- Vastaajat käyttävät aluetta yleisimmin läpikulkuun (53 %), ulkoiluun (39 %) ja keräilyyn (19 %). Listattujen vaihtoehtojen ulkopuolelta mainittiin Mustikkakankaan alueen yritykset ja palvelut, jäteasema ja kierrätyskeskus sekä työpaikat.

Kuinka usein liikut Mustikkakankaan laitosalueella tai sen välittömässä läheisyydessä?

Mihin tarkoitukseen olet käyttänyt aluetta? Voit valita useamman.

Vaikutusten arviointi

- Vastaajilta kysyttiin, onko Mustikkakankaan teollisuusalueella nykyisellään vaikutuksia lähialueelle.
- Yleisimmin vaikutuksia arvioitiin olevan liikenteeseen (38 %), äänimaisemaan (35 %), asumiseen (33 %) ja virkistyskäyttöön (33 %).
- Vaikutuksia arvioitiin olevan myös maisemiin (25 %), turvallisuuteen (20 %), luonnonarvoihin ja luonnonympäristöön (20 %) sekä ilmanlaatuun (5 %). Listattujen vaihtoehtojen ulkopuolelta mainittiin työpaikat, valosaaste ja energiantuotanto.
- 33 % vastaajista arvioi, ettei vaikutuksia ole nykyisellään.
- Positiivisina vaikutuksina korostuivat alueen työpaikat. Kuitenkin teollisuusalueesta aiheutuu ympäristöönsä melua ja lisäksi aluetta pidettiin rumana. Myös turvallisuus mietityttää vastaajia. Alueen halki kulkeneiden virkistysreittien uudelleenlinjaamista pidettiin tärkeänä.

Vaikutusten arviointi

- Vastaajilta kysyttiin, tuoko uusi vihreän vedyn jalostamo alueelle nykytilanteeseen verrattuna uusia vaikutuksia. 74 % vastaajista arvioi vaikutuksia tulevan.
- Yleisimmin vaikutuksia arvioitiin tulevan maisemiin (49 %), liikenteeseen (44 %), luonnonarvoihin ja luonnonympäristöön (44 %), turvallisuuteen (36 %) ja äänimaisemaan (30 %).
- Työpaikat nostettiin esille positiivisina vaikutuksina. Työpaikkojen vuoksi arveltiin kuntaan tulevan myös uusia asukkaita. Toisaalta turvallisuusuhkien vuoksi asukkaiden ja matkailun arveltiin myös vähenevän. Alueen yrityksille arveltiin tulevan positiivisia vaikutuksia. Hulevedet ja ympäristön huomioiminen nostettiin myös vastauksissa esille.

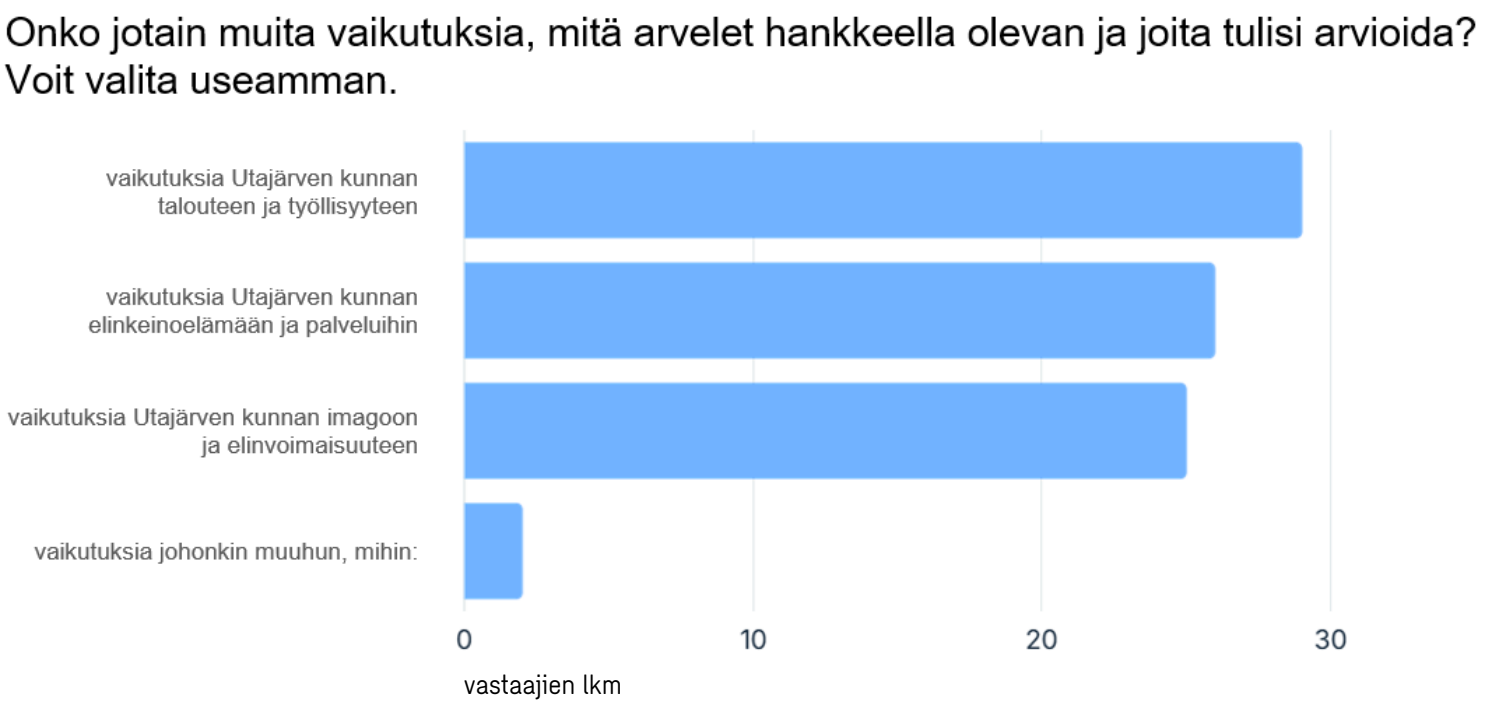
Vaikutusten arviointi

- Vastaajilta kysyttiin, odottavatko he hankkeella olevan liikennevaikutuksia. 82 % vastaajista arvioi vaikutuksia olevan.
- 40 % arvioin liikenneyhteyksien paranevan ja 32 % puolestaan uskoi liikennejärjestelyiden heikkenevän nykyisestä. Liikenteen uskotaan lisääntyvän alueella nykyisestä rakentamisen ja toiminnan aikana. Teollisuusalueen liittymiä toivottiin laajennettavan.

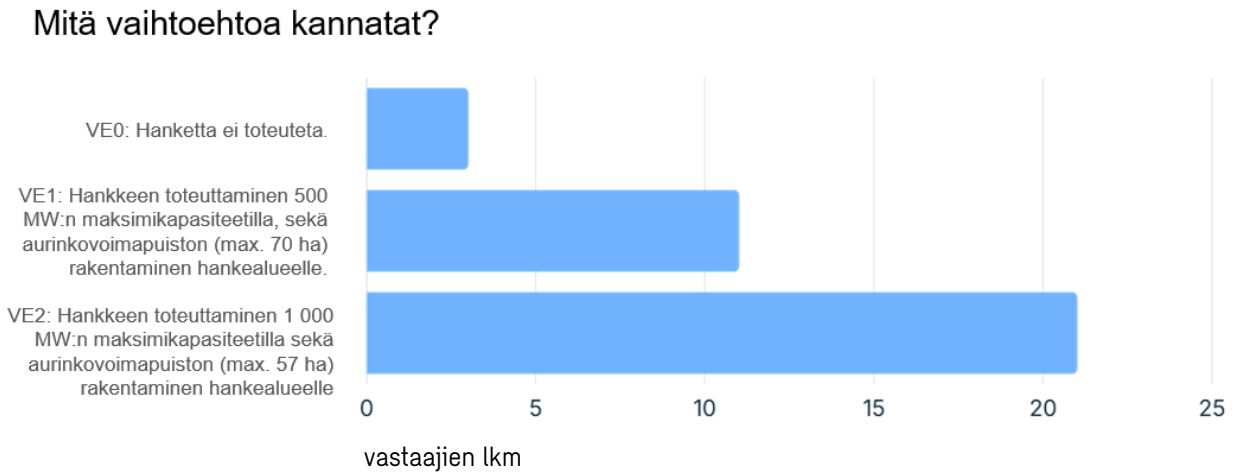
Vaikutusten arviointi

- Lisäksi tiedusteltiin, onko vastaajien mielestä hankkeella jotain muita vaikutuksia, joita tulisi arvioida.
- 81 % vastaajista arvioi hankkeella olevan vaikutuksia kunnan talouteen ja työllisyyteen, 72 % kunnan elinkeinoelämään ja palveluihin sekä 69 % kunnan imagoon ja elinvoimaisuuteen. Listattujen ulkopuolisista vaikutuksista esille nousivat kunnan asuntopolitiikka ja turvallisuuskysymykset.
- Avoimissa vastauksissa vastaajat pystyisivät kertomaan tarkemmin ja perustelemaan vastauksiaan. Avoimissa vastauksissa hankkeella todettiin olevan sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia.
- Työllisyys- ja imagovaikutukset nähtiin positiivisina ja kunnan sekä sen elinvoiman kannalta tärkeimpinä. Alueen muiden toimijoiden ja yritysten arveltiin hyötyvän hankkeesta. Kiinnostus aluetta kohtaan kasvaa ja se tuo näkyvyyttä kunnalle. Myös uusia asukkaita arveltiin tulevan kuntaan, mutta samalla muistutettiin heikosta vuokra-asuntotilanteesta.

Vaihtoehtojen vertailu

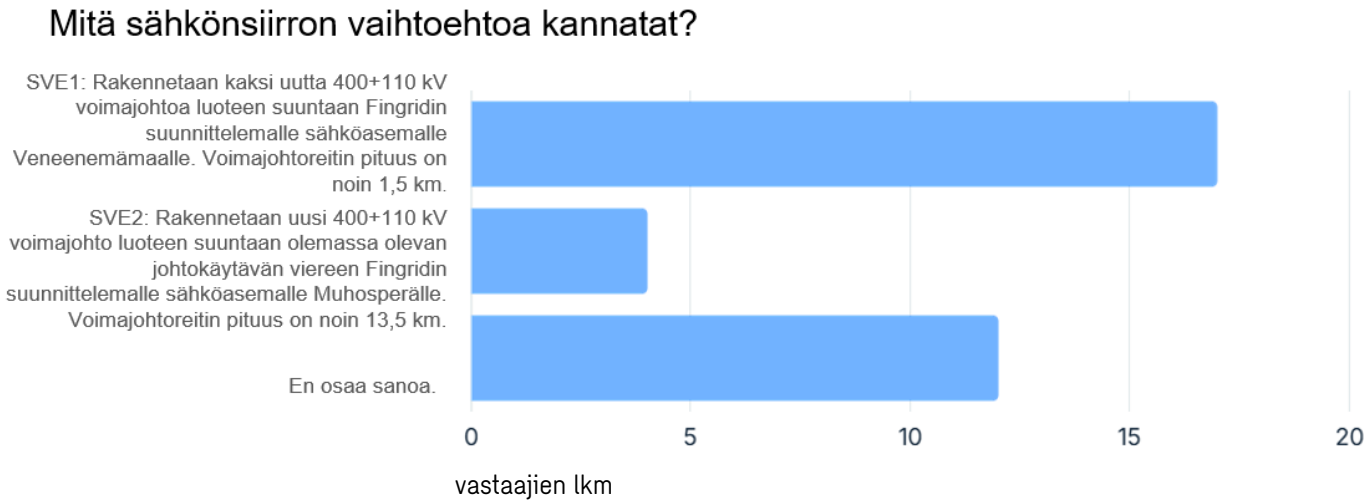
- Vastaajia pyydettiin kertomaan, mitä YVA-menettelyssä tutkittavista vaihtoehdoista he kannattavat.
- 91 % vastaajista kannattaa hankkeen toteuttamista.
- Suosituin vaihtoehto on laajin VE2, jossa hanke toteutetaan 1000 MW:n kapasiteetilla. 60 % vastaajista kannatti tätä vaihtoehtoa.
- VE2:ssa on viisi alavaihtoehtoa, joissa lopputuotteet vaihtelevat (vety, e-metaani, e-metanoli, e-ammoniakki ja e-SAF-polttoaineet). Vaihtoehdon VE2 valinneista 47 % totesi, että mikä tahansa vaihtoehto käy ja 19 % ei osannut ottaa kantaa tarkemmin sisältöön. Suosituin vaihtoehto oli jalostaminen e-SAF-polttoaineiksi (27 %).
- Vaihtoehtoa VE1 eli hankkeen toteuttamista 500 MW:n kapasiteetilla kannatti 31 % vastaajista.
- Vaihtoehdon VE1 valinneista 60 % ei osannut ottaa kantaa alavaihtoehtoihin. E-ammoniakin valmistusta kannatti 20 %, vetyä ja e-metanolia kumpaakin kannatti 10 %.
- Moni vastaaja toivoi mahdollisimman monipuolista tuotantoa, mikä tuo joustavuutta eri markkinatilanteissa. Lentopolttoaineen tuoton todettiin riippuvan myös EU:n uusiutuvan polttoaineen käytön velvoitteista. Yksi vastaaja piti pistoraidetta tarpeellisena vaihtoehdosta riippumatta.

”Kuhan jotain tapahtuisi alueella hankkeelle niin hyvä.”

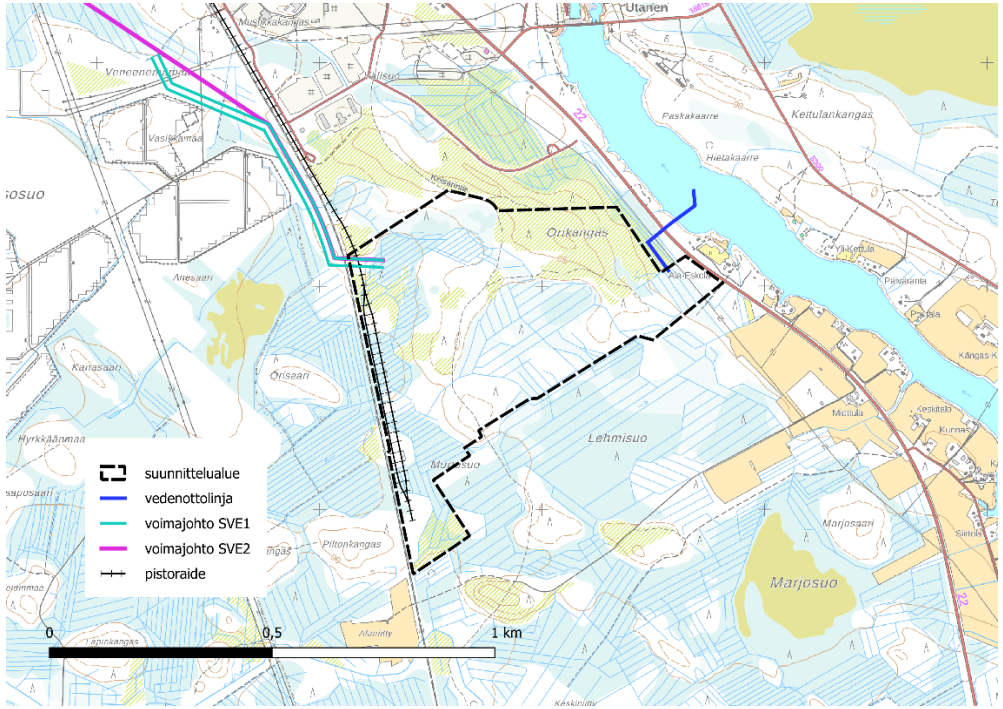
Sähkönsiirto

- Vastaajia pyydettiin kertomaan, mitä YVA-menettelyssä tutkittavaa sähkönsiirtoyhteyttä he kannattavat.
- Vastaajista 52 % kannatti lyhyempää 1,5 kilometrin pituista Veneenemämaalle johtavaa vaihtoehtoa SVE1 ja 12 % pidempää 13,5 kilometrin pituista Muhosperälle johtavaa vaihtoehtoa SVE2. 36 % ei osannut kertoa kantaansa.
- Lyhyempää Veneenemämaan sähköasemalle johtavaa SVE1:ta perusteltiin pienemmillä ympäristö- ja maankäyttövaikutuksilla. Lyhyempää etäisyyttä pidettiin myös järkevänä ja edullisempana rakentaa. Kokonaan Utajärven kunnan puolella pysyvä vaihtoehto on mahdollisesti myös päätöksenteon kannalta helpompi. Yksi vastaaja ehdotti suunnitelmasta poiketen voimalinjan sijoittamista nykyisten johtojen länsipuolelle kauemmaksi tiestä.
- Pidempää vaihtoehtoa SVE2 perusteltiin suuremmilla työllisyysvaikutuksilla.

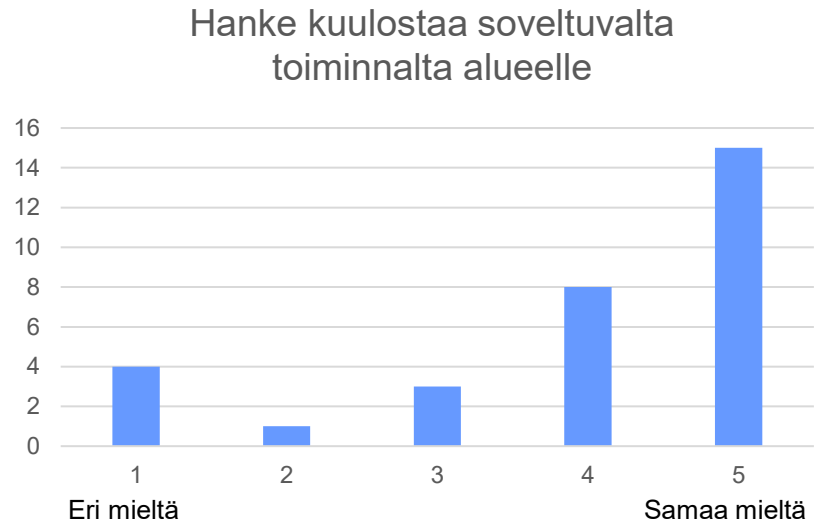
Vedenotto

- Hankkeessa suunnitellaan vedenottoa Oulujoesta. Vastaajat pystyivät kommentoimaan hankkeen vedenottoa avoimissa vastauksissa.
- Pumppaamon melunsuojaukseen toivottiin kiinnitettävän huomiota, sillä asutusta sijaitsee varsin lähellä. Vedenoton ympäristövaikutukset tulee selvittää kattavasti mm. kalaston osalta.
- Vedenottolinjan todettiin olevan lyhyt ja Utasen voimalaitoksen yläpuolisen alueen soveltuvat tähän tarkoitukseen hyvin.

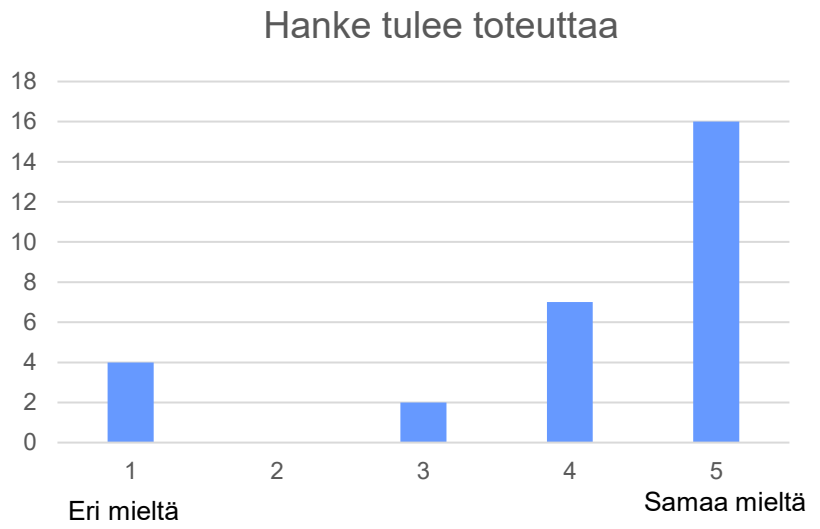

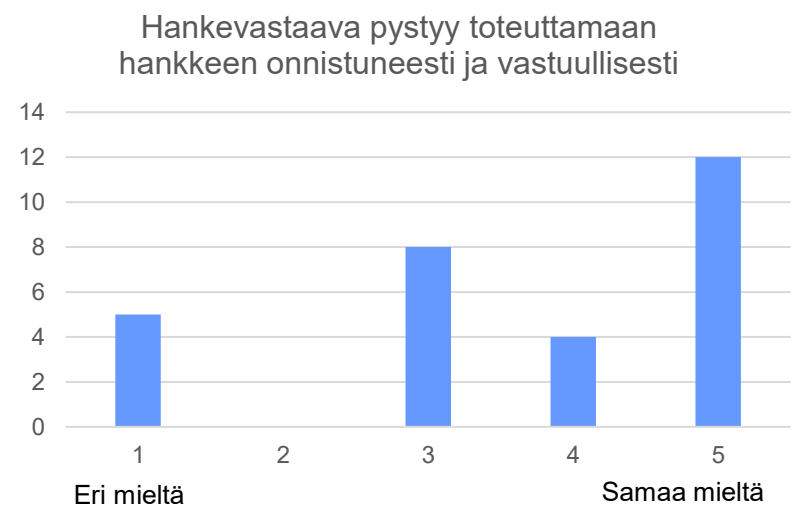
Lopuksi

- Kyselyn lopuksi vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa hanketta koskeviin väitteisiin. Väittämien perusteella vastaajat suhtautuvat hankkeeseen varsin myönteisesti.
- 74 % vastaajista katsoo, että hanke on alueelle soveltuvaa toimintaa. 16 % oli eri mieltä (asteikko 1-5: 1-2 eri mieltä, 3 ei samaa eikä eri mieltä, 4-5 samaa mieltä).
- Hankkeen toteuttamista kannattaa 79 % vastaajista. 14 % ei kannata.
- 73 % pitää hanketta merkittävänä lisänä alueen elinkeinoille. 13 % puolestaan ei pidä.
- Eniten mielipiteitä jakaa väite hankkeen onnistuneesta ja vastuullisesta toteuttamisesta. 55 % uskoo hanketoimijan onnistuneeseen ja vastuulliseen toteutukseen.

Väittämien arviointi asteikolla 1-5: 1-2 eri mieltä, 3 ei samaa eikä eri mieltä, 4-5 samaa mieltä.

- Avointen vastausten kommenteissa hanketta pidettiin kannatettavana ja hankkeelle toivottiin nopeaa toteutumista. Lähialueen tarpeet tulee kuitenkin huomioida suunnittelussa ja toteutuksessa.

Muu palaute

- Vastaajat saivat lopuksi antaa avointa palautetta hankkeeseen liittyen.
- Vastauksissa mainittiin negatiiviset vaikutukset luonnonympäristöön ja liikenteeseen.
- Myös hankkeen suuri koko nähtiin huonona.
- Hankkeen myötä toivottiin uusia työpaikkoja ja työllistymismahdollisuuksia.